

**TESTAMENT KS. FRANCISZKA NEITZLICHOWSKIEGO,
ARCHIPREZBITERA I PROBOSZCZA DZIERZGONIA,
SUROGATA POMEZAŃSKIEGO, Z 12 LISTOPADA 1742 r.**

TESTATOR — PROBOSZCZ KS. F. NEITZLICHOWSKI

Ksiądz Franciszek Neitzlichowski (Nentzlichowski, Neytzlichowski, Nenszlichowski), urodzony w 1680 r., w latach 1729–1742 pełnił urząd proboszcza parafii św. Katarzyny w Dzierzgoniu. Był również dziekanem dzierzgońskim, sprawując nadzór nad parafiami: Dzierzgoń z Bągartem, Fiszewo, Krasna Łąka z runami kościoła w Mikołajkach [Pomorskich], Królewo, Krzyżanowo, Stary Targ z Nowym Targiem, Zwierzno. To jeden z pięciu dekanatów (Dzierzgoń, Malbork, Nowy Staw, Sztum, Żuławy k. Nowego Dworu [Gdańskiego]), leżących na terytorium Oficjalatu Pomezkańskiego, obejmującego całość województwa malborskiego. Wreszcie, pełnił funkcję zastępcy oficjała pomezkańskiego, dlatego na jego epitafium nagrobnym wypisano „surrogatus officialis Mariaeburgensis”. Już na początku proboszczowania, bo 28 kwietnia 1730 r., przeżył wielki pożar miasta, w czasie którego spłonęła świątynia parafialna. Odtąd jego główną troską pasterską stała się odbudowa świątyni, plebanii i zabudowań plebańskich. Jego dziełem jest obecny wygląd kościoła parafialnego, tak zewnętrzny, jak również wewnętrzny. O jego ogromnych zasługach w zakresie odbudowy świadczy do dziś epitafium, które głosi: „Przechodniu, jeśli chcesz dowiedzieć się, kto tu spoczywa, zatrzymaj się. To ten, który po doszczętnym spaleniu się kościoła w 1730 r. odbudował go od podstaw [...]”, przekazując na ten cel własne fundusze¹.

Nie dość tego, ks. Neitzlichowski założył pięć fundacji, przeznaczając na różne cele 6.000 florenów. Według specyfikacji z 12 lipca 1771 r. parafia posiadała następujące fundacje dewocyjne²: I — W dobrach Jasnej ulokował 2.000 florenów, oprocentowane na roczną prowizję „per 6 a Centum”, która dawało sumę 120 florenów prowizji. Z tej fundacji zbudowano kaplicę Krzyża św. — „Capellam s. Crucis [...] a fundamentis solido muro erectam”, w której zostało złożone ciało fundatora — „ut in eodem Capella ubi pie defuncti Corpus requiescit”, a nad

¹ A. Szorc, *Dzierzgoń od początku do dni naszych 1248–1998*, Dzierzgoń 1998, s. 61, 80–82; J. Wiśniewski, *Kościoty i kaplice na terenie byłej diecezji pomezkańskiej 1243–1821 (1992)*, cz. 1–2, Elbląg 1999, s. 136, 526 z przyp. 122.

² ADP, Culmensia et Pomesaniensia, C 84, *Culmensia et Pomesania — Varia XVII–XVIII — Specificatio ecclesiarum in Decanatu Mariaebirgensi, et Beneficiorum in illis fundatorum pro Suffragiis Animarum, ab Illae Superioritate nondum determinatis*.

wejściem do niej zawieszono portret restauratora świątyni. Dziekan życzył sobie, aby w każdym kwartale w tej kaplicy śpiewano oficjum brewiarzowe za zmarłych kapłanów, a także odprawiano 4 Msze św. recytowane i piątą śpiewaną. Fundator rozporządził sumą prowizji, według następującego porządku: po 3 floreny za Mszę św. śpiewaną, wikariuszowi za czytane i śpiewane Oficjum za zmarłych, jako wynagrodzenie organistów i kantorowi za śpiewanie oficjum i w czasie Mszy św., jako wynagrodzenie dla ojców Reformatorów za odprawienie trzech Mszy św. rocznych w tej kaplicy oraz na rzecz kościoła na wino i paramenty. Jeden floren otrzymywał zakrystian oraz ubodzy, którzy uczestniczyli w egzekwiach, a 6 groszy *calcanista*. Kwartalnie wydawano 18 florenów i 6 groszy, a rocznie 72 floreny i 24 grosze, a pozostające 47 florenów i 6 groszy przeznaczano na konserwację kaplicy — „cedere debet pro reparatione et conservacione Capellae”; 2 — W Magistracie Dzierzgonia ks. F. Neitzlichowski ulokował sumę 1.000 florenów, która przynosiła 60 florenów rocznego dochodu przeznaczonego na światło przed Najświętszym Sakramentem, a resztę m.in. na oliwę; 3 — Trzecia fundacja tegoż proboszcza, opiewająca na 1.000 florenów była przeznaczona „pro Domo Hospitali seu Xenodochie”, której prowizorem był każdorazowy proboszcz parafii — „cum primarius sit provisor Domus Hospitalis Rndus Praepositus”. Każdy zobowiązany do uiszczania prowizji na ten cel przekazywał odpowiednie sumy proboszczowi parafii. Ks. Neitzlichowski ulokował je następująco: po 300 florenów w Magistracie Dzierzgonia i u rodziny Dobrych, mieszkających w mieście — w sumie 600 florenów oraz po 100 florenów u mieszczan: „Szuberta i Christophora Klisnika” oraz ławników dzierzgońskich „Simona Ruga i Tanca”; 4 — Czwarta fundacja w wysokości 1000 florenów została poczyniona na rzecz bractwa różańcowego; 5 — Ta ostatnia fundacja, w wysokości 1.000 florenów, była przeznaczona „pro Ecclesia S. Annae” na częste wspomnienie „p.d. Francisco Neitzlichowski”, tj. odprawienie Mszy św. w każdy wtorek tygodnia w tym kościele za zmarłego fundatora. Powyższa sumę ulokowano w dobrach dzierzawnych szlachty Szparowa — 800 florenów i w dobrach Waplewa u „Bagniewskich”. Po odliczeniu sumy wynagrodzenia za odprawianie Mszy św., z pozostałych pieniędzy, pochodzących z 60 florenowej prowizji, należało zatroszczyć się o zewnętrzny i wewnętrzny wygląd kościoła św. Anny w Dzierzgoniu oraz przeznaczyć je na naprawę jego dachu³.

Również u początków urzędowania w Dzierzgoniu (od 1729 r.), ks. F. Neitzlichowski zawarł dwie ważne umowy. Pierwszą w dniu 9 czerwca 1730 r. z posesjonatem Starej Wsi i Szparowa, dotyczącą dziesięciny przekazywanej na rzecz proboszcza. Drugą zawarł dnia 30 sierpnia 1732 r. z Magistratem dzierzgońskim, po trwających niemal dwa lata utarczkach, w sprawie regularnego wypłacania kwartalnej pensji w zamian za utraconych 6 włók parafialnych. „Magistrat zobowiązał się jednorazowo uiścić w gotówce tysiąc złotych na odbudowę kościoła katolickiego, sfinansować przelanie pięknego dzwonu, wpłacać co roku po 50 zł na bieżące drobne remonty kościelne, oraz 50 zł tytułem „freizettel”, zapewniał

³ ADP, Culmensia et Pomesaniensia, C 54, *Acta Generali Visitatione sub auspitiis Illmi Ecclesmi Domini Domini Adalberti Stanislai de Leszce Leski Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopi Culmensis et Pomesanie* (dalej = C 54, *Acta Generali Visitatione*. 1749–1756, k. 732–735.

regularna wypłata tradycyjnej pensji i kwotę przewidzianą na konserwację kościoła i budynków plebańskich, 12 zł rocznie dla zakrystiana, który został zobowiązany do nastawiania zegara, przy czym miasto miało dostarczyć oliwy niezbędnej do konserwacji mechanizmu zegarowego”⁴.

Ks. F. Neitzlichowski był także obrońcą wiary katolickiej i praw kościoła parafialnego. Napis nagrobny, informujący, że tutaj leży „ten który tak zdecydowanie zwalczał heretyków”, świadczył o jego silnej woli uchronienia parafian przed luteranizmem. Broniąc „praw proboszczowskich miastu groził tysiąc a predykantowi sto złotych kary przed trybunałem biskupim w Starogrodzie”, tym bardziej, że rajcy dzierzgońscy faworyzowali predykanta ewangelickiego, płacąc „swemu ministrowi w swej kaplicy”. Taka postawa rady uwidoczniła się w czasie sporu ks. F. Neitzlichowskiego z Magistratem, któremu proboszcz zarzucał opieszałość miasta w kwestii wypłacania należności na rzecz proboszcza i kościoła parafialnego. Ten wybitny proboszcz zmarł latem 1745 r., mając wówczas 65 lat⁵.

DOKUMENT TESTAMENTALNY

Zródło: Archiwum Diecezjalne w Pelplinie (dalej = ADP), Culemsia et Pomesaniensia, C 49, Acta acticata causarum Curiae Episcopalis necnon Consistorii generalis Culmensis, [...] coram illustrissimo, excellentissimo et reverendissimo Domino Andrea Stanisłai Kostka comite in Załuskie Załuski Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopo Culmensi et Pomesaniae, [...] ab anno 1742 ad annum 1746 [...] (dalej = C 49, Acta acticata [...] 1742–1746), k. 1151–1182.

Dnia 8 marca 1743 r. testament ks. F. Neitzlichowskiego zatwierdził Andrzej Stanisław Kostka Załuski, biskup chełmiński i Pomezanii (1739–1746), a jego wykonanie wpisano do akt chełmińskiej kurii biskupiej pod datą: *Lunae, 6-ta 7mbris 1745-to^o*. Świadcami testamentu byli: ks. dr Jan Józef Prątnicki, proboszcz nowotarski i starotarski (1738–1746) oraz ks. Maciej Benduhn, wikariusz, a później komendariusz w Dzierzgoniu (1736–1745) w obecności Jerzego Eberta, mieszczanina i syndyka Ojców Reformatorów dzierzgońskich oraz Stanisława Janiszowskiego, zakrystiana kościoła parafialnego w Dzierzgoniu. Natomiast egzekutorami, czyli wykonawcami testamentu byli: ks. dr Fabian Franciszek Płaskowski, archidiacon katedry chełmińskiej i pomezanski oficjał generalny (1731–1745), a także wzmiankowani: ks. dr Jan Józef Prątnicki, proboszcz starotarski oraz ks. Maciej Benduhn, komendariusz dzierzgoński.

⁴ A. Szorc, *Dzierzgoń*, s. 81, 280–283 — opublikowany tekst źródłowy tej umowy. Wzmiankowana przez autora umowa w sprawie uposażenia dla organisty zawarta 12 sierpnia 1732 r. z mieszkańcami wsi Brudzędy (dziś w parafii Zwierzno), nie była w dokumentach źródłowych wzmiankowana jako należąca do parafii Dzierzgoń, Bagart, a Zwierzno — ADP, C 16, *Compendium... 1647*, k. 47, 49; ADP, C 31, *Visitatio Potocki... 1698–1700*, k. 997; ADP, C 38, *Decreta. 1724–1730*, k. 997; ADP, C 54, *Acta Generali Vistitatione. 1749–1756*, k. 725, 735–736, 738. Dnia 19 sierpnia 1787 r. potwierdzono w opisie kościoła parafialnego, że wówczas wieś należała do parafii w Bagarcie — *Kalendy w naturze bierze: ...W Wielkich i Małych Brocendow naturalnej kalendy 8 szynkow. 32 librae masła. Z Brocendow piętnej kalendy 15 fl 20 gr...* — wydał A. Szorc, *Dzierzgoń*, s. 269, nr 29.

⁵ A. Szorc, *Dzierzgoń*, s. 61, 80–82; J. Wiśniewski, *Kościół i kaplice*, s. 136, 526 z przyp. 122.

⁶ ADP, C 49, *Acta acticata. 1742–1746*, k. 1147 — pod tą datą znajdują się dwa inne wpisy, które poprzedzają Testament proboszcza dzierzgońskiego.

Publikując tekst testamentu, zatwierdzenia i wykonania ostatniej woli ks. F. Neitzlichowskiego nie dokonywano żadnych zmian w tekście źródłowym, pozostawiając wszystkie zapisy, w tym skróty, zgodne z zapisem w *acta acticata*.

[K. 1151] PRO EXECUTORIBUS TESTAMENTI ILLUSTRIS
ET ADM RNDO OLIM FRANCISCI NEYTZLICHOWSKI
ARCHIPRESBYTERI ET PRAEPOSITI CHRISTBURGAENSIS,
ACTORIBUS PRINCIPALIBUS, CONTRA OMNES ET SINGULOS
AD CALCULANDUM INTERESSE SUUM HABEN. CITT.

Coram Illustrissimo Excellentissimo et reverendissimo Domino Andrea Stanislao Kostka, comite in Żaluskie Żaluski, Dei et Apostolicae sedis Gratia Episcopo Culmen. Et Pomesaniae, Commendatario Abbate perpetuo Czervenem. Et Paradisien. Supremo regni Cancellario pro Tribunali sedente in publica Causarum audientia, Comparentes personaliter perillustris et Reverendissimus Dominus Fabianus Franciscus Płaskowski, J.Uq.D., Canonicus Cathedralis Culmensis Archidiaconus et Officialis pomesaniensis, Praepositus Sztumensis. Primarius ac Illustris et Adm Rndus Joannes Płatnicki J.Uq.D., Praepositus Starotargen. et Neotargen. Et Szynychen., uti Executores testamentisuprafati illustris Neytzlichowski Testatoris, Sui et Adm Rndi Mathiae Behnduhn Commendarii Christburgensis, nomine agentes actores Principales, in termino hodierno legitime incidente, accusata Contumacia omnium et singulorum, sua ex adverte Jus vel interesse aliquod, seu alias quomodolibet se habere putan., et puet eunden. qnus n. comparen. et in eorum contumaciam: produxerunt maseam totius substantiae modo ordinato in praesentia Testium fide dignorum Confectam, factis pie defuncti Illustris Neytzlichowski Testatorii [k. 1152] supradicti derelictam. Ejusdemq. Regestrum expensarum, rite et legitime peract., quae Regestra uti fideliter Connotata admitti, Calculum eorundem animadverti, seq. de Munere suoExecutoriali quietari et ab omni impetitionem tam Juridica quam extrajuridica in quovis Foro occasione praemissorum liberos, immunes, ac indemnes, pronuntiavi, debita cum Instantia petierunt et postulaverunt. Salvo d. omni d.

Qui Illustrissimus Excellentissimus et Reverendissimus Dominus Episcopus Culmen. Et Pomesaniae Supramemoratus, sedens pro Tribunali, audita Instantia Suprascriptorum DD. Executorum testamenti Illris olim Francisci Neytzlichowski Judicialiter facta. Visis Regestris totius Massae substantiae Morte altememorati Illustris Testatoris derelicta vite et legitime descriptis ijsdemq. Lectis et verificatis Calculationem Suprascriptorum DD. Executorum in praesentia suae Illrmae Cesitudinis peract., et publicatt. Admisit, acceptavit, et approbavit. Ac eosdem de munere suo executoriali, uti realiter praestito, quietavit, at ab omni impetitione tam Juridica quam extrajuridica liberos fecit, et dimiset. Calculationem illorum in Acta praesentia in grossare mandavit. Decreto praesenti ad praemissa mediante. Praesentibus Quibus supra.

TENOR CONSCRIPTIONIS TOTIUS MASSAE SUBSTAE

In Nomine Domini. Amen.

Inventarium totius substantiae ab Illri Adm Rndo olim Francisco Neytzlichowski, Archipresbytero, Praeposito Christburgensi, Judice Surrogato Pomesaniensi, relicta. Sattimq. Post obitum ejus per advenientem Adm Rndum Joannem Prątnicki, Parochum Neotargen. Tamquam executorem Testamentarium praexpressi Testatoris una cum Rndo Mathia Benduhn suo [k. 1153] coexecutore, praesentibus Famatis Georgio Ebert Cive et Syndico PPrum Reformatorum Christburgi, tum Stanislao Janiszkowski, Sacristiano Ecclesiae Parochialis Christburgensis ad id Testibus vocatis, Sigillis distinctis, usq. ad adventum Perillustris est Reverendmi Dni Fabiani, Francisci Płaskowski, Archidiaconi in Cathedrali Culmensi, et Officialis Generalis Pomesanien. Primi Executoris obvigillata. Die vero duodecima atq. Subsequentibus, mensis 9bris anno dni 1742 Connotatum et confectum.

Konskrypcya pieniędzy in parato zostawionych adveniente Perillustri et reverendissimo Officiali supramemorato, z kartek przy nich będących liquidowana.

Partum	złote	grosze
1mo. W czerwonych złotych dwachset, każdy redukując do fl. 8, gr 6. facit summa curre	2132	
2do. In aureis No 250 także rachuiąc każdy facit	2050	
3tio. W kopowcach	400	
4to. W kopowcach talerach	2516	
5to. W białey monecie rozney cum duobus	260	
6to. Item w kopowcach y talerach	600	
7mo. W talerach y inszey białey monecie	500	
8vo. W rozney białey monecie	400	
9no. W dwoiakach	92	
10mo. W szostakach	21	12
11. w talerach XX. Dla Ichmc Xięzy na pogrzeb	400	
Summa Summarum pecutii in parate adinventi	9371	12

Debita. 1mo. Debita apud varios pie defuncto Debitores in Testamento expressos, et juxta manuales authenticas per eadem debitores factas, recognitasq. obligations conscripta.

Summae p.d. locatae in censu' reemptionale.

	fl.	gr.
In Pretorio Civill. Mariaeburgensis locati	2000	
Apud totam Civitatem Christburgensem	1000	
Variis Civibus Christburgen. secundum Testamenti expressionem extant in censum dati	1400	
Gnosus Dnus Alexander Wybicki Notario Castren. Christburgen. apie Defuncto mutuo dator [k. 1154] in censum inscriptos debet	600	
Gnosus Dnus Adalbertus Rudawski Arendatarius Possessor Bonorum Schenveza Juxta ejusdem Gnosu Rudawski Chirographum Executoribus datum, recognoscendo, quod debeat pie defuncto in Testamento expressos	800	
Mgca Gnosu Dann Constantia de Zawadzkie Chełstowska Succameraria Culmen. debet	200	
Summa specificatarum in Testamento summarum	6000	

2do debita n. expressa in testamento p.dno. concernentia manualibus, tum verbalibus recognitionibus recognita, a Debitoribus prout sequuntur:

	fl.	gr.
Gnosus Dnus Adalbertus Rudawski Tenutarius Bonorum Schenveza juxta Ipsius secundum Syngraphum	550	
Spllis Mgrtus Christburgensis pro quartualium pensio Parocho pie d. concernentes debet	200	
F. Joannes Dobrych Civis Christburgi vigore manualis obligationis	150	
H. Hytan Colonus in Stare Pole juxta Syngrapham	100	
F. Jeremias Szubert Civis Christburg. według karty	15	
Czynszow na gruncie Duchownym w kiszporku mieszkaący winni	122	
Czynszow y dani z Folwarku Sparowskiego zostaie odebrać	51	
Karczmarz za piwa brane za zycia Nieboszczyka do karczmi Plebańskiey w Kiszporku winien	61	15
Od tegoz karczmarza z tey karczmi za aręde należy	30	
Item od tegoz za zyto mu dawane a p.d. na wypiek do tey karczmi	35	15
Przedmiescie Kiszporskie Zamkowe pensyi Nieboszczykowi ad proventus beneficii należący debet	14	21
Summa non expressarum in testamento debitorum tum manualibus obligationibus, tum verbalibus recognitionibus vericatorum	1329	21

Notandum hic venit Circa debita ze s.p. Imc X.. Testator expressit w swoim Testamencie żeby odebrać afuturo Beneficii successore:

	złote	grosze
[k. 1155] Za karcznię Plebańska w Kiszporku	500	
Za stodołę w Kiszporku	100	
Za konseminacyą ad Eccliam Filiale' Baumgartensem	400	
Facit	1000	

Debita messalium in Testamento expressa, et exlibro proventuum Beneficii Christburgensis excerpta:

	zyto	owies
Apud Gnosum Dnum Bartholomacum Wybicki, Regentem Castrum Christburgen. ex mansis Tywęzy per eundem Gnosum possessor in imo Decimae seu missalium restant modii siliginis No	36	
Item villa Tywęzy Parochialis Christburgensis debet messalia modios	14	10
Villa Minięta modios	15 1/2	15 1/2
Villa Blunaki modios	8	8
Villa Murayny	4	4
Villa Polixy	3	3
Villa Ankmity	7	7
Villa Baumgart, dt. solio siliginis, avenam nulla pendit	60	–
Summa veteritorum missalium	147 1/2	47 1/2

Sequitur aliarum rerum Coscriptis per praefatos Adm Rndos Executores ex Commisso Perillus et Andmi Dni Officialis, tum aliis Negotys impedito, amotis sigillis in praesentia prae expressorum Testium d. 14 Mens. 9bris et subsequentibus Anni 1742 facta.

Xięgi in folio

Liber Visitationum Decanalium
 Institutiones Juris Civilis
 Admiranda Orbis christiani P. Bogate
 Commentarius brevis rerum in Orbe gestarum P. Liry
 Więniec niewędnieniacy Przeczystey Maryey Panny Xiędza Starowolskiego
 Resolutiones Morates in Lex partes distincte P. Diana
 Kazania Niedzielne x. Bieleckiego
 Kazania xa. Wolskiego
 Disputationes de Controversiis Fidei Christianae P. Belarmini
 Historia Romani Imperii Germanico Idiome Livii
 Historia Regni Bohemici Sandel
 Quadrazczymał cały albo Kazania na Cały Post P. Gutowski
 Dictionarium Gotcio Charactue bez zwierzchney semipatury
 Synodus Diaecesis Cracoviensis.

In quarto

[k. 1156] Breviarium Romanum in duabus partibus
 Diurnale breviarii Romani
 Corpus Juris Canonici
 Praxis Episcopalis Piasecki
 Explanatio in psalmo P. Belarmini

Kazania Polskie x. Lisowicza
 Gladius evaginatus P. Głowacki
 Caeleste Pantheon P. Engelgrave
 Selectiora aviarum Scientiarum P. Szent
 Opera Claudii Poetae
 Vita Secundi Ferdinandi Imperatoris Anonymi
 Czarownica powołana Anonymi
 Conciones Dominicas P. Stempel
 Decas questionum publicarum Regni, Illrmi Lipski
 Practicae observationes ejusdem Authoris
 Constitutiones Synodales Provinciales Poloniae
 Obrona Wdów y Sierot Anonymi
 Speculum veridicum Contra Jansenistas Anonymi
 Ideae Theologiae Moralis P. Eliae Ordo Carmelitarum
 Kazania na Święta Xa Goczynskiego
 Ambona Ducha Świętego X. Morawskiego
 Scrutinium veritatis P. Hacki Soc. JESU
 Conciones de Sanctis P. Raulin
 Conciones in Dominicis ejusdem authoriae P. Raulin
 Conciones Quadragesimales ejusdem Authoris
 Prawo Chełmińskie
 Symbola christiana Anonymi.

In Octavo

Theologia Tripartita P. Archdelin
 Summa Casuum Conscientiae P. Samuelis de Lublini Ords Praedicatt.
 Jus plenum Religionis Catholicae Ancuta
 Medulla Theologica, Casimiri Lubinski [J.W. — Łubieński] Eppi Chełmen.
 Meditationes de Passione Dni Nri Jesu Christi Authore Rndo Patre Druzbecki
 Vita ejusedm Rndi Patris Druzbecki
 Processus Juris Jocosorius Jacobi Ancharami
 Ōntiones in Dnicas totius Anni P. Raulin
 Breviarii Regni duae Partes vernalis et autumnalis
 Compendium Theologiae Moralis Martini Bonavinae [*opuszczona paginacja*
k. 1157–1158]
[k. 1159] Officium Pastorale Joannis Manteli
 Rudimenta pro Concionatoribus Anonymi.

In duodecimo

Medulla Theologiae Moralis P. Busembaum
 Compendium SS. rituum Gararcti
 Jus Canonicum Arnoldi Cavini
 Quadriga a sacerdotum Rychalski
 Alphabetum Dogmaticum P. Wolski

Pucleus (?) catheticus P. Bernardini Mercatoris Ords S. Franc.
 Regulae Instituti Petri Anonymi.
 Caeteri libri qui inueniebantur inter supraconscriptos ex quo n' fuerant proprii
 Christburgen. ideo n' st hic descripti.

Obrazy y taxa tych obrazow od Malarza

	fl.	gr.
Obraz beatissimae pertantis jesum taxowany	7	
Obraz większy S. Magdaleny taxowany	3	6
Item Mniejszy s. Magdaleny	1	6
Beatissimae Dolorosae	1	15
Sancti Joannis Nepomuceni		
Sancti Antonij	1	12
Sancti Josephi	1	15
Sancti Mathaei	2	18
Sancti Stanislai Kostka		6
Gypswych Małych 11. każdy taxowany a q. 6	2	18
Krucyfix mosiężny		

Insze obrazy nietaxowane to iest 4 konkluzye, na kitayce koperztychowane
 Nieboszczkowi dedykowane. Papierowych konkluzyi cztery. Obraz Naysw. Panny
 Maryi Częstochowskiej. Item mniejszy. Małych Papierowych obrazkow 5. Koron-
 ka albo rozaniec do modlenia się kokowy.

Suknie. Zimowe

Rewerenda Sukienna podszyta królikami nowa.
 Rewerenda Sukienna podszyta Rysiami nowa.
 Rewerenda Powszednia Sukienna podszyta słamami lisiemi. Kołpak Sobolczy.
 Szuba podrozna sukienna podszyta grzbietami lisiemi.
 Kołpak rosomakowy codzienny.
 Rekaw rosomakowy.
 Kapuza podrozna podszyta lisiemi grzbietami.
 Czapka konfederatka ogonkowa codzienna.
 [k. 1160] Kawtan kitaikowy Stary podszyty futrem wytartym.

Suknie Letnie

Rewerenda grodeturowa nowa.
 Sutanna atłasowa nowa.
 Rewerenda aksamitna nadbrudzona.
 Rewerenda grodeturowa przedarta.
 Sutanna kamlotowa powszednia.
 Sutanna kitaikowa.
 Płaszcz sukienny.

Pas iedwabny. Pas wełniany powszedni.

Pączoch zimowych para iedna letnych para iedna, obie pary nowe. Kapelusz bobrowy, iuz dobrze zazywany. Rekawiczki, namułka, Pas skorzany. Trzewików trzy pary iedna nowych dwie starych. Pantofel nowych para.

Srebro

Zegarek pektoralik, lyzek srebrnych No 9. dwie pary noży srebrem oprawnych. Gałka z konchi Morskiej do dzwonka srebrem obwiedziona. Melchidedech srebrny od starej monstrancyi z kamikami kilkanscie czeskiemi.

Cyna

Misow No 8. dziewiąta z obręczą.

Pulmiskow rozných num. Dwadziescia y ieden.

Talerzy w rozne formy No 35.

Dzbanek o pułtora garnca. Dzbanek o puł garnca.

Dzbanek do herbam thee. Lichtarzy 4. Przystawki większe dwie. Item mnieysze dwie. Taca do podawania szklenic. Maselnica cynowa. Item druga kamienna cyną obwiedziona. Lyzek 14. Przykrywadła do dzbankow 2. Kropelnica do wody święconey.

Mosiądz

Mozdzierz mały z tłuczkiem mosiężnym. Faierka do kadzenia. Cukierniczka. Pudelko do herba Thee. Gałka do dzwonka. Szczypce mosiężne. Pieczęć kościelna, Nozyczki do papieru. Wazki małe. Nozy par 10.

Koprowina

Kocioł wielki w Browarku. Koprak ieden. Kociołki trzy. Brytwanna koprowa. Rądel większy. Rądel mały. Kociołek od wody do herba thee.

[k. 1161] Posciel

Pierzyn spodnich No 5. Pierzyna zwierzchnia barchanowa iedna. Poduszek bagazyowych No 3. Poduszek barchanowych no 3. Poduszek drelichowych no 5. item poduszka barchanowa wieksza 1. Kołdra adamaszkowa karmazynowa Nowa. Kołdra kitaykowa z puchem. Kołdra bogazyowa Nowa. Kołdra Adamaszkowa Niebieska stara. Szlafrok iedwabny. Nocna czapka iedwabna nowa. Item druga stara. Materac sukienny modny. Firanki z materyi wełnianey do łozka. Item drugie racowe. Kilim pod posciel na łozko. Item drugi takiz na łozko. Homok skorzanny nowy. Płotek do łozka rasowy Zielony. Item drugi modny rasowy. Kieca pod posciel. Niedzaiednia mała podarta pod nogi do łozka. Płotek do łozka płocienny.

Bielizna

Koszul no 22. Przescieradeł no 5. Obrusow No 9. Recznikow No 6. serwetow no 21. Poszflow na pierzynę No 2. Poszewkow na poduszki bagazynowych no 6. Poszewkow białych płociennych par No 6.

Insze rozne mobilia domowe

Zegar scienny. Sukno na stoł Zielone włóczką wyszywane. Kobierzec na stoł, ieden. Item drugi przetarty. Item trzeci bardziey przetarty. Kilimkow na scianę no 3. prostych wełnianych Nowych. Krzesło skorzane floryzowane nowe. Item drugie stare, suknem zielonym prostym obite, z sukienną posuszką. Krzeselkow czarnych skorzanych 4. Item krzeselkow starych zielonym suknem prostym obitych No 6. Firankow rasowych zielonych do okien No 5. Szafa do sukien schowania. Kufer wielki 1. Item drugi mały. Materyi iedwabney z kwiatkami złotemi, iak do sukni białogłowskiej dwie sztuki, iedna w 3 bryty, druga w pięć brytow. Laska alias trzcina oprawna cienką skowką srebrną. Kitam kaparowego sztuczki 2. Tureckiey Materyi starey dwa kawałki. Item materyi Tureckiey starey kawałek iak pułłokcia. Dwa kawałeczki parteru [k. 1162] ze Złotemi kwiatkami. Adamaszku białego cwiérć łokcia, koronkow prostych wąskich łokci 12. Stołow 4. Lozkow 3. Szkatułka kielecka stara. Item druga z dwiema zamknięciami. Puzdro Gdańskie do flasz 12 z flaszami 3. Item Puzdro stare do flasz 6. albowych z tyle flaszkami. Szklenic y kieliszkow no 18. dwa kielichi szklanne wielkie. Flaszow szkła pięknego No 4. Filzankow do herba thee par 4. Dzbaneek kamienny. Skarbonki 2. Kałamarz, z piasecznikiem drewniane.

Mobilia które Nieboszczyk w długi od Kiestra Pisarza Prowentowego Starostwa Kiszporskiego był przyiął. Specificatio y registr iest tych rzeczy przy Imc Panu Rabie iako vigore testamenti temuz Imci legowanych.

Bydło

Konie do iazdy od kolaski 4. Krowa 1. Swinia 1. Wieprz w karmi u Młynarza hanowskiego ieden.

Zboza

Na Spichrzu przy Plebanii w kiszporku zyta korcy 42. Słodu korcy 18. Pszenicy korcy 6. jeczmenia korcy 4. Owsa korcy 8. W stodole Plebańskiej Zyta nie młoconego mędli 9. W teyze stodole Jęczmenia mędli dziesięć.

Okrasy y mięsiwa

Masła achteli 3. Połci słoniny 3. Solonego mięsa pułbeczki. Serow 4. W piwnicy iest francuskiego wina, na lagrze Wegierskiego antalik nie pełny. Pułtory beccki piwa. W puzdrze dwie flasze wina węgierskiego stołowego.

Poiazdy y inszy sprzęt gospodarski

Karetk. Kolaska. Sanie malowane kowane do iazdy. Wozek szybowany. Woz okuty robotny. Woz bosa z wagami, deskami, drabinami zniwnemi należący o Inwentarza folwarku kiszporskiego. Sanie wielkie kowane do ciężaru. Item mieysze kowane z pudłem. Item małe Hollenderskie do iazdy bez szynow znaczney potrzebujące repaeracyi, z pudłem pogruchozanym. Pług z kroiem lemieszem, Coftą, Cofnałem. Łancuch przy drzwiach staiennych. Brony dwie z hakami Cynkami zelaznymi. Lada [k. 1163] do Sieczki z kosą y rynką. Szorow do kolasnych koni 4 z kantarami. Derow 4. Siodło do iazdy. Item drugie robotne, szlow robotnych 4. Item 2 stare. Kamień do ostrzenia zelaz gospodarskich. Siekiera. Widły do siana iedne. Widły staienne zelazne iedne. Kołka do przędzenia 2. Szczotki do czesania lnu 2. Krackow 2 pary. Rykow alias zerdzi do grodzenia w Baumgarne No 60.

Sprzęt kuchenny

Grapow do gotowania, alias garcow Zelaznych No 3. Patelnia 1. szkopek do wody mosięzny. Tarki 2. Rozen wielki. Rozen na nozkach drugi. Item rozen mały. Rost do pieczenia ryb 1. Wilki zelazne do kuchni 2. Cegi do ognia iedne. Łyzka kuchenna Zelazna 1. Widelki do wyincowania sztuki mię. Siekaczka. Topr do mięsa. Durszlak. wałkownica dębowa. Beczkow No 10. Beczki 2 do solenia mięsa. Wiadra alias węborki do wody 4. Szońdow 2 z Zelaznymi hakami. Drybusy do robienia piwa 2 y trzeci mały. Kłoda do wody wozenia. Item do kuchni mieysza. Kłoda do kapusty iedna. Koryto do robienia chleba. Item koryto do mąki.

Inwentarz Szparowskiego Folwarku

Folwark ten, tak zwany szparowa, trzymał Nieboszczyk przez arendę od dziedzica Imc Pana Alexandra Wybickiego Pisarza Grodzkiego Kiszporskiego. Na tym tedy folwarku jest Inwentarz własny Nieboszczyka ut specificatur. Koni robotnych No 4 y Zrzebiec ieden. Wołow do roboty No 8. Byk 1. krow 7. Swini 5, wieprzow starych 2. Gęsi 13. Kurow 6. Kaczek 12. Zyta na gorze wymłoconego korcy 7. Zyta nie młoconego kop 6. Pszenicy kop 2. jęczmienia kop 16. Owsa kop 20. Grochu for 5. Wos bosa z wagami, deskami, drabinami zniwnemi, który jest w konskrypcyi Inwentarza Kiszporskiego. Sanie kowane do ciężaru. Pług z kroiem, lemieszem, Coftą, Cofnałem. Łancuch do drzewa. Brony dwie z hakami, Cynkami zelaznymi w każdy po 40 Cynkow. Lada do Sieczki z kosą y rynką. Slow robotnych 4 z uzdeczkami. Siodło. Zaga do drzewa. Siekiera. Widły do siana iedne. Widły staienne zelazne iedne. Grapy alias garnce zelazne do gotowania No 2. Posciel czeladna. Długi od Nieboszczyka roznych Należące. Zapłata Czeladzi służącey Nieboszczykowi w Kiszporku. [k. 1164]

	fl.	gr.
Woznicy Jakubowi	23	15
Organiscie teraznieyszemu Panu Adępskiemu	18	
Zakrystyanowi	1	
Kopaczowi	3	
Gospodyni przeszley	10	
Kucharce teraz służący	14	
Wolskiemu za sieczenie siana	2	
Zaplata służącym na folwarku Szparowskim		
Przeszley gospodyni	36	
Gospodyni teraz służący	3	
Gospodarzowi teraznieyszemu	15	15
Parobku Marcinowi	10	15
Pastorzowi od bydła rogatego	12	
Pastorzowi od bydła chlewnego	3	
Chłopcui Dawidowi od pogonki	7	24
Drugiemu chłopcu Rochowi	5	
Dziewczynie Małgorzacie	6	
Za robienie podczas zniwa należy		
Marcinowi Bludanowi	2	12
Bochenkowi	7	3
Jakubowi Filtrowi	1	24
Pawłowi Ukrzewskiemu	5	
Jakubowi Grabowskiemu	3	15
Michałowi Sokolskiemu	2	12
Owczarce	1	18
Niewiescie Bogumitey	1	18
Kopaczowi Kiszporskiemu y zonie iego	11	6
Sokołowskiemu	2	24
Jerzemu Konopackiemu	4	12
Kowalowi z Mięniat za robotę do Szparowy	4	13

Alia debita a pie defuncto non exoluta nunc vero exolvenda Christburgi: fl. gr.

	fl.	gr.
PP. Reformatis residuum pensionis za kazania	50	
Panu Ebertowi Malarzowi Kiszporskiemu za malowanie w kosciele które Nieboszcyk był zgodził y kazał malować	58	
Snycerzowi od ołtarza S. Jana Nepomucena, który Nieboszczyk kazał robić reliquum	35	
Mularzowi co robił w kosciele	21	4
Szklarzowi za okna które Nieb. Kazał robić do Plebanij	13	
Zegarmistrzowi od narządzania zegarkow	9	2
Kowalowi Sassowi za robotę dla Nieboszczyka	3	
[k. 1165] Zdunowi Schwarcowi za dwa piece do Plebanij które Nieboszczyk kazał postawić	7	8
Temuz za garnki	3	11
Bednarzowi Eberbekrowi	1	
Balwierzowi od golenia	2	

Winiarzowi za wino którego ieszcze Nieboszczyk niedopłacił	4	
Krawcowi Janiczkowskiemu za roboty dla Nieboszczyka	9	
Rndo Commendario Tyrgartensi za lekarstwo dla Nieboszczyka w El- blągu zapłacone	8	
Temuz Imc Xu Kommendarzowi za beczkę piwa w Elbląskiego, które dla Nieboszczyka był sprowadził	8	
Temuz ImXu Kommendarzowi z pretensyi iego do Nieboszczyka pro Iurib' Parochialibus za pogrzeb y chrzest w Tyrgarcie	8	12
Za achtel masła według rachunku z prowentow Tyrgardzkich od Nieboszczyka należący Perillri Praeposito Tyrgardensi	5	
Konowskiemu z Tyrgartu za robotę	2	
Pani Pragercze z Kiszporka za dziewięć flasz puzdrowych y za zycia nieboszczyka stuczonych	1	24
Arendarzowi z Lanteus za 4 korce Jęczmienia które Nieboszczyk kazał kupić, a ieszcze niezapłacone korzec a fl. 1 gr 18 facit	6	12
Transportata latera horum debitorum operariis et aliis creditoribus retintorum faciunt	476	12

Quod Inventarium seu Conscriptionem post fata pie defuncti supranominati Archipresbyteri Christburgensis rerum, vere fidelissime factam signando solitis Sigillis Nostris subscribimus. Joannes Josephus Prątnicki U.J.D. Parochus Starotargen. Et Szynychen. Consistorii Gnalis Pomesanien. Notarius. Illris Adm Rndi olim Neytzlichowski Testamentarius executor, manu propria Loco Sigilli. Mathias Benduhn Comm. Christburgen. Illris Rmi p.d. Principalis mei Testamenti executor, manu propria. Georgius Ebert. Stanisław Janiszewski przy wszystkim będący świadek.

Tenor dispositionis seu executio testamentaria

In Nomine Domini Amen.

Post approbationem Testamenti Illustris Adm Rndi olim [k. 1166] Francisci Neytzlichowski Archipresbyteri Praepositi Christburgen. Judicis Surrogati Pomesaniensis. Culmae sub die 8va Mensis Martii Anno Dni 1743 e gratioso mandato Illmi Excellmi et Rmi Dni Dni Andreae Stanislai Kostka Comitis in Załuskie Załuski, Dei et Apostolica Sedis Gratia Episcopi Culmensis et Pomesaniae Abbatis Comendatarii Czervenen. Et Paradisien. Supremi regni Cancellarii Domini Clementissimi obtentam. Conscriptae in Inventario appositae substantiae per Perillrem et Rmum Dnum Fabianum Franciscum Płaskowski, archidiaconum in Cathedrali Culmen. Et Officiale Gnlm Pomesanien. Primus atq. Adm Rndos Joannem Prątnicki Parochum Starotargen. Et Mathiam Benduhn Commendarium Christburgense dicti Illris p.d. Neytzlichowski testamentarios executors in loco loci id est in aedibus Parochialibus Christburgensisbus anno quo supra facta et expedita, prout sequitur:

	fl.	grosze
Dispositio gotowizny zostawioney in Summa	9371	12
1mo. Na pogrzeb	975	6
Tę expensę funeris Imx trzeci exekutor w registrach swoich liquide deduxit		
2do. Ad Officium Consistorii Culmensis pro ulteriori dispositione suae	820	
Illrmae Celsitudinis	1000	
3tio. Reverendissimo Capitulo Ecclesiae Cathedralis Culmensis Legati	2000	
4to. Panu Truszczynskiemu według Testamentu	1000	
5to. Panu Neytzlichowskiemu	1000	
6to. Fratribus et Sororibus Ludwika Truszczynskiego ex Testamento	1000	
7mo. PP. Reformatis Conventus Christburgensis	300	
8vo. ImXu Benduhnowi Kommendarzowi Kiszporskiemu ex Legato	300	
9no. Miastu Lubawie Legowanych		
10mo. Residentiae Mariaeburgen. Soc: Jesu ex appromissione a pie defuncto ejusdem [k. 1167] Literis misscivis Die 13a Mensis 7bris anno 1742 comprobata	300	
11mo. Kosciółowi Parochialnemu Lubawskiemu	100	
12mo. Do Szpitalow w Lubawie	100	
13tio. Ecclesiae Rumianensi	100	
14to. Ecclesiae Lubawien. PP. Bernardinorum	100	
15to. Zakrystyanom przysłemu y teraznieyszemu kosciola Kiszporskiego Legacyi	100	
16. chłopcom dwiema ex Legato	50	
17. Gospodyni legowanych	40	
Summa expensarum ex parato	9285	6

Remanent pro ulteriori, sicut et ex caeteris hic suo Ordine Subsequentibus, preceptis expensa ad calculum praesentis dispositionis producenda.

Debita seu Summa locata pro censu reemptionali haerent apud Debitores, dispositio a pie defuncto ad fundationes secundum Benepacitum Illustrissimae Celsitudinis approbandas et erigendas, scilicet. A Summa	2000	
In Praetorio civitatis Mariaeburgensis locata, et pro censu reemptionali per sex a cento obligata, Provisio disponitur a Testatore pro obligationibus absolvendis in Capella Sae Crucis ad ecclesiam Parochialem Christurgensem e solido muro per eundem p.d. Franciscum Neytzlichowski fundata, pro anima Fundatoris, atq. Pro animabus aliorum circa pie fatam Ecclesiam in cura animarum laborantium Sacerdotum.		
A Summa	1000	
Apud Civitatem Christburgensem locata, census 60 florenorum disponitur pro expensis luminis ad lampadem ante Sanctissimum Sacramentum in Ecclesia Parochiali Christburgensi.		
[k. 1168] A Summa	1000	
variis in particulari Civibus Christburgi conscripta in censum per sex a cento ordinatum, pro eleemosina Annua ad Xenodochium ecclesiae Christburgensis.		

A Summa	600	
Apud Gnosum Dnum Alexandrum Wybicki, Notarium Castren. Christburgen. haerente, et a Summo	400	
Apud varios Cives Christburgenses provisio fl. 60 disponitur pro obligationibus absolvendis ad altare Sacratissimi Rosarii Ecclesia Parochiali Christburgensi		
A Summa	800	
Apud Gnosum Dnum Adalbertum Rudawski Tenutarium Schenvesensem, atq. a Suma	200	
Apud Mcam Gnosam Dnam Constantiam de Zawadzkie Chełstowska Succameraria Culmen. Provisio in 60 flor. Convertenda, ut conserventur Sarta tecta Capella seu Ecclesiae Sac Annae in Suburbio Civitt. Christburgen. a pie defuncto solido erectae.		

Summae pro foundationibus assignatae, faciunt sex millia floren. Debita ut in inventario specificantur n' expressa in testamento.

	Flor.	Gr.
Dług od Imc pana Rudawskiego, Nieboszczykowi należący przejął Imc X. Bartłomiej Kankrowski, Pleban Kalwski y Srupski, ex quo tyleż był winien Imc Panu Rudawskieu. Na ten tedy przejęty dług zapłacił Imc x. Pleban kalwski	460	
Specificilibus Magistratus Christburgensis exolvit quartualium pensionem	200	
Fam. Joannes Dobrych ad rationem debiti 150 flor. Reddidit	50	
Famatus Jeremias Szuber oddał długu	15	
Mieszający na gruncie Duchownym w Kiszporku dani oddał	122	
[k. 1169] Danniecy w Szparowie Czyszow zapłacili	51	
Karczmarz za piwa dawne od Nieboszczyka do karczmi Plebańskiej w Kiszporku oddał	30	
Przedmiescie Kiszporskie pensyi Nieboszczykowi należący zapłaciło	14	21
Summa receptorum praeexpressorum debitorum facit	1089	21
Restat Famatus Joannes Dobrych Civis Christburgen.	100	
Item restat H. Stylau Colonus in Stare Pole	100	
Item A.R. Bartholomaeus Kankrowski parochus Kalven.	90	

Cum his restantibus provenit Summa debitorum ut in Inventario Connotatum. Scilicet mille trecenti viginti novem fl. viginti unus grossus.

Resolvendo dubium de praetensione solutionis (ut est in Inventario) pro Taberna, herreo Christburgi Conseminatione in Mansis Dotalibus ecclesiae Filialij Baumgartensis. Quoniam p.d. Testator in Actu Immediatae Visitationis Generalis Beneficii Christburgensis Anno 1742 Primid diebus 8bris peractae, tam tabernam quam horreolum praefatae sive ecclesiae donavent, tum etiam perillris et Rmus Dnus Offlis simul cum aliis executoribus. Agendo proaugmento Beneficii ad gratam memoriam pie defuncti, sicut ecclesias Matricem et affiliatam relinquit, Illustri Adm Rndo Dno Moderno Successori, intra et extra in optimo statu, cum suo

intero (ut exprimitur in Libro Decanalis) inventario, ita cum aliis aedificiis Plebanalibus, minime desolates Beneficio Christburgensi in perpetuum, non alita tamen nisi sub approbatione et Beneplacito suae illrmae Celsitud', eandem tabernam p.d. propriis impensis aedificatam, horreumq. Applicat, atque Inventario hujusce beneficii inscribit.

Pacificiando vero solutionem pro Conseminationibus hyemali et aestivali in Baumgard. Illris Adm Rndus Dnus Successor archipresbyter Christburgen. Parochus Baumgartensis reddidit...100.

[k. 1170] et anniversarium pro anima sui antecessoris in praesentia multorum Sacerdotum absolvit.

Debita Messalium in Inventario expressa recuperata sunt. Scilicet siliginis modii coretorum 7. quorum quilibet modius est a fl. 1 gr. 18 facit precium venditi siliginis = 17 fl. gr. 6

Avenae recepti sunt modii quadraginta tres, ex quibus venditi sunt viginti sex, modius a gr. 18 facit = 15 fl. gr 18

Septemdecem modii avenae expensae na obroki podczas pogrzebu dla koni Ichmc Xięzy y dla koni inszych Ichmosciow. Za Interessami Nieboszczykowskiemi przyjezdzaacych, iako tez dla konia do chorych (poki niebył drugi Pleban Imc Xa Kommendarza).

Facit secundum Inventarium z zostaiącym się ieszcze ad vindicandum a Successoribus s.p. Ipana Wibickiego Regenta Grodu Kiszporskiego, Zyta korcy 36 (lecz ten dług, ze się prędzey nie mogli ani insze repeti, tym bardziey do odebrania nie pewny) y z tym które winna wieś Mięnieta, zyta korcy 4. Owsa tyleż. Wszystkiego Zyta korcy No 147 1/2. Owsa zas 47 1/2.

Dispositio aliorum Mobilium in Inventario descriptorum.

Xięgi

Ponieważ Ich nikt niechciał na oblięi odprawiono tedy według obligacyi przyiętych za dane Xięgi pro anima pie defuncti Mszow swiętych 75.

Obrazy

Według taxy iak w Inwentarzu przedane, za które facit = 21 fl. 6 gr.

Insze nie taxowane, to iest 4 konkluzye na kitayce koperztychowane Nieboszczykowi dedykowane oddane do kosciola kiszporskiego.

Z Papierowych ieden dany Panu Truszczynskiemu, inne papierowe zostawione w Plebanij y dwa Malowane, Naysw. Panny Częstochowskiey, koronka albo rozaniec kokowy dany Xu Bernardynowi Bratu [k. 1171] Nieboszczyka.

Suknie Zimowe

	fl.	gr.
Rewerendę podszytą krolnikami odebrał Imc X. Benduhn vigore Testamenti		
Rewerenda poszyta Rysiami cessit Imc Panu Rabie ex Testamento		
Rewerendę Lisami podszytą kupił Imc X. Pleban Kalwski za	24	
Kołpak sobolczy odebrał ImX. Benduhn vigore Testamenti		
Szubę podróżną podszytą Lisiemi grzbietami kupił Imx. Estka Pleban Schenwęski, za	18	
Czapkę podróżną kupił Imc x. Benduhn a	6	
Czapka konfederatka dana Xu Bernardynowi Bratu Nieboszczyka, kołpak Rosomakowy kupił Imx Pleban Kalwski	6	
Rekaw Rosomakowy dany Panu Neytzlichowskiemu		
Kawtan stary podszyty futrem wytartym dany dziadowi Szpitalnemu Suknie letne.		
Reverenda Grodeturowa y sutanna Atlasowa cessit Ixu Benduhnowi ex Legato		
Reverenda Axamitna przedana ImXu Dziekanowi terazniejszemu in praetio	42	
Rewerenda Grodeturowa stara dana Ixu Pilewskiemu, Wikaryemu Szynweskiemu ut absolvat Sacrificia Missa 40 et Officia Defunctorum 40		
Sutanna Adamaszkowa stara Jx. Figurskiemu w Pluskowęsach pro obligationibus 20		
Rnda kamlotowa powszednia temurz, ut absolvat Missas 20. Sutanę kamlotową powszednią kupił J x. Benduhn et absolvet Missas 12	4	
Sutanna kitaiowa dana Jxu Figurskiemu, ut absolvat Missas 10	8	
Płaszcz przedany Panu Neytzlichowskiemu		
Pączochi zimowe y letne dane temurz bratu Neytzlichowskiemu. Pas jedwabny przedany Jxu Benduhnowi	2	21
[k. 1172] Pas skorzany P.u Ebertowi Mieszczaninowi kiszporskiemu		24
Pas powszedni J.Xu Benduhnowi		15
Rękawiczki amułka J.Xu Benduhnowi in pretio		18
Trzewiki nowe dane do do truny Nieboszczykowi, insze Dziadom Szpitalnym. Pelli dati sunt aedituo Christburg.		
Facit za suknie sto dwadziescia złotych groszy 24		

Srebro

Zaegarek pectoralik taxowany od zegarmistrzow w Malborku talerow 15 cessit a N. 2do executori.

Łyzek No 8 oddane P.u Tuszynskiemu ex Testamento

Łyzka jedna y dwie pary nozy z gałką od dzwonka taxowane od złotnika w Malborku = 18 fl.

Insze nikomu nie sprzedane.

Melchizedech z kamikami przy nim będącemi oddany do kosciola Nozendorfskiego ex quo miał być od munstrancyi starej tegoz kosciola.

Cyna

Oddana według testamentuwszytka Panu Truszczyńskiemu, oprócz ze kropelnicza zostawionba pro inventario Plebanali y Łyzek cztery.

Mosiądz

Mozdzierz z tłuczkiem oddany na Inwentarz Plebanij kiszporskiej. Fairkę do kudzenia kupił ImX. Benduhn a = 12 gr.
 Cukierniczkę y pudełko do herba Rhea tenze Jx. Benduhn kupił = 1 fl. 24 gr.
 Gałka do dzwonka dana pro inventario
 Szczypce kupił Jx. Benduhn = 9 gr.
 Pieczęć koscielna oddana pro Inventario
 Nozyczki do papieru kupił Jx. Benduhn a = 9 gr.
 Wazki małe p.u Neytlichowskiemu
 Nozy par sześć kupił Illris Dnus Successor, cztery zostawione w plebanij.

Koprowina

Kocioł wielki w browarku zostawiony pro Inventario. Koprak także zostawiony pro Inventario. Kociołki dwa przedane Illri Dni Successori pretio = 3 fl.
 Kociołek ieden zostawiony pro Inventario.
 [k. 1173] Brytwanna koprowa przedana Illri Dni Successori a = 2 fl.
 Rydel temuz Imci przedany a = 1 fl. 15 gr.
 Drugi zostawiony pro Inventario.
 Kociołek do herbathee przedany Jx. Benduhn. = 2 fl. 15 gr.

Facit za mosiądz y koprowinę fl. 11 groszy 24

Posciel

Oddana wszystka Panu Truszczyńskiemu według Testamentu, to iest:
 Pierzyn spodnich No 5.
 Pierzyna Zwierzchnia iedna.
 Poduszek barchanowych No 3.
 Bagazyowych No 5.
 Item poduszka większa iedna barchanowa.
 Kołdra adamaszkowa karmazynowa nowa.
 Kołdra kitaykowa z puchem.
 Kołdra Bagazyowa nowa.
 Kołdra adamaszkowa stara.
 Szlafrok przedany Illri Successori a = 20 fl.
 Nocna czapka nowa iedwabna y druga stara oddana temuż Panu Truszczyńskiemu.
 Materac Sukienny modny zostawiony pro Inventario.
 Firanki z matery wełnianey do łozka przedane P.u Neytlichowskiemu w taxie = 3 fl.

Firanki rasowe do łózka zostawione pro Inventario.
 Kilim pod posciel dany Panu Truszczynskiemu.
 Kilim drugi na łózko przedany Jxu drugiemu Executorowi według taxij a = 6 fl.
 Tomok skorzany nowy dany do poscieli Panu Truszczynskiemu.
 Płotek do łózka rasowy zostawiony pro Inventario.
 Item drugi modny rasowy zostawiony pro Inventario.
 Kieca pod posciel zostawiona pro Inventario.
 Niedzwiednia mała wytarta pod nogi do łózka przedana Jxu [k. 1174] drugiemu
 exekutorowi według taxy od kusmierza a 1 fl.
 Płotek do łózka płocienny zostawiony pro Inventario.

Facit Supellectili vendia lectisternia attinenti fl. 30.

Bielizna

Według Inwentarza y według Testamentu wszystka oddana Panu Truszczynskiem.

Dispositio innych roznych mobiliow

Zegar scienny dany PP. Reformatis na oblig. 100.
 Koberzec lepszy pro Inventario Plebanali.
 Drugi przetarty przedany ImXu Plebanowi kalwskiemu = 4 fl.
 Trzeci podły przedany P.u Neytzlichowskiemu = 2 fl.
 Kilimki wełniane na scinę dwa przedane Illri Dno Successori = 12 fl.
 Kilimek trzeci na scianę także wełniany przedany Jxu szenweskiemu wikaryemu
 a = 6 fl.
 Sukno na stoł włóczką wyszywane przedane Jxu Plebanowi kalwskiemu a = 11 fl.
 Krzesło Skorzane floryzowane zostawione pro Inventario, drugie sukmem prostym
 Zielonym obite stare z sukienną poduszką przedane Jxu drugiemu Exekutorowi
 a = 2 fl. 18 gr.
 Krzeselka 4 czarną skórą obite stare przedane Jxu wiakryemu Szenweskiemu pretio
 a 2 fl.6 gr
 Krzeselka in No 6 Zielonym Sukmem prostym obite stare przedane JX. Plebanowi
 Szenweskiemu pretio = 4 fl.
 Firankow No 5. Zostawiono pro Inventario.
 Szafa do sukien schowania pro Inventario.
 Kufer wielki pro Inventario.
 Kufer mały kupił P. Truszczynski a = 1 fl.
 Laska albo trzcina przedana P.u Neytzlichowskiemu a = 1 fl. 6 gr.
 Kitain (?) dwie sztuki przedane P. Truszczynskiemu = 6 fl.
 Tureckiey materyi dwa kawałki dane pro Ecclae.
 Item ćwierć łokcia adamaszku do kosciola kiszporsk[iego].
 Item dwa kawałeczki partevu z złotemi kwiatkami do tegoz kosciola.
 [k. 1175] Koronkow łokci 12 dane do tegoz kosciola.
 Stołow 4. łozek 3. dane pro Inventario.
 Szkatulka kielecka stara przedana Jxu drugiemu exekutorowi a = 2 fl. 18 gr.

Item druga szkatułka stara z dwiema zamknięciami przedane Jxu Benduhnowi
a = 1 fl. 12 gr.

Puzdro Gdańskie do flasz 12. z flaszami 3. przedane Jxu Benduhnowi a = 1 fl.

Drugie stare do flaszek 6. albowych z temyz flaszkami przedane Jmxu drugiemu
Exekutorowi a = 24 gr.

Szklenice y kieliszki przedane Illri Adm Rndo Dno Successori pro pretio = 1 fl.

Kieliszkij dwa Szklanne y flasze 4. Szkla pięknego przedane temuz Imci a pretio
= 3 fl. 9 gr.

Filzanki do herba thee wziął JX. Benduhn na obligi 4.

Dzbanek kamienny zostawiony pro Inventario.

Skarbonki dwie oddane pro Ecclesia.

Kałamarz z piasecznikiem przedane IMXu drugiemu exekutorowi = 12 gr.

Materyi jedwabney bryłow 5. od Sukni białogłowskiej każdy taxowany a f. 8. Item
3. bryły każdy taxowany a fl. 7. facit = 61 fl.

Facit za przedane mobilia praexpressa fl. 121. gr 15

Mobilia Imci Panu Rabie po Siostrze legowane tenze Ipan Raba według rejestru
wszystkie odebrał.

Konie od kolaski cztery uchodząc expensy na obroki zaraz po pogrzebie przedane
IMXu Plebanowi kalwskiemu a = 180 fl.

Krowa zostawiona pro Inventario. Svinia przedana Panu Ebertowi w Kiszporku
a = 3 fl.

Wieprz od Młynarza Stanowskiego z kurmi zabity na pogrzeb.

Zboza dispositio

Z Spichrza przy plebanij w kiszporku przedano zyta korcy No 28 a fl. 1 gr. 18 facit
= 44 fl.

Zakrystyanowi dano legowanego zyta korcy 10.

Organiscie według kontraktu korcy 3..

Na ordynaryą z tego zyta w Kiszporku k. 1 facit ut est in Inventario Zyta korcy
No 42..

Słodu kor. 18. wzięli PP. Reformati na obligi 80.

[k. 1176] Pszenicy korcy 4. tez Pres wzięli na oblig 15.

Organista według kontraktu wziął pszenicy korcy 2. facit ut e in Inventario pszenicy
korcy 6.

Jęczmienia wzięł Organista według kontraktu korcy 4. Zakrystyan według kontraktu
kor. 3. facit korcy 7. Owsa korcy 8. ut est in Inventario wyszło na obroki dla
koni 20. Imci Xa Officyała y IMXa drugiego exekutora. Z Stodoły Plebanskiej
w Kiszporku wymłoconego z Mędli 9. Zyta korcy 8. te wyszły na Ordynaryą dla
Czeladzi w Kiszporku z teyze Stodoły. Z Mędli 10 wymłocono jęczmienia
korcy 10. z tego dano Organiscie do kontraktu korcy 4. Zakrystyanowi korzec 1.
Na expens w Kiszporku korcy pięć.

Masła achteli dwa wyszły na expensę w Kiszporku. Ahtel ieden dany Panu
Netzlichowskiemu (sic!).

Słoniny Połci dwa y solonego mięsa pułbeczki, wydano na expensę w Kiszporku. Słoniny poleć ieden dany Panu Neytzlichowskiemu. Dwa sery OO. Reformatom. Dwa na expensę. Antalik wina wyszedł podczas anniwersarza za Nieboszczyka odprawionego. Dwie flasze wina stołowego Wegierskiego przedane W. Imc Xu Officyałowi flasza a fl. 2. facit = 4.

Dispositio poiazdow, wozow y inszego sprzętu Gospodarskiego

Karetka przedana Jxu Plebanowi kalwskiemu = 100 fl.
 Kolaska ImPanu Rabie = 50 fl.
 Sanie kowane malowane do iazdy przedane Illustri Adm Rndo Dno Successori = 20 fl.
 Wozek szykowany dany Panu Neytzlichowskiemu.
 Woz okuty robotny dany PP. Reformatis na oblig. 50.
 Woz bosy z wagami deskami oddany do Inventarza Szparowskiego.
 Sanie kowane wielkie do ciężaru dano PP. Reformatis na oblig. 50.
 Mieysze kowane z pudłem pro inventario.
 Item małe Hollenderskie bez Szynow znaczney [opuszczona paginacja k. 1177–1178; k. k. 1179] potrzebujące reparacyi Z pudłem pogruchotany do iazdy przedane J.X. drugiemu exekutorowi a = 6 fl.
 Pług kroiem, lemieszem, Coffą, Cofnałem pro Inventario.
 Łancuch przy drzwiach staiennych p. Inventario.
 Brony dwie z hakami cynkami zelaznymi pro Inventario.
 Szory 4. do kolasnych koni z kantarami kupił JX. Pleban kalwskie pretio = 30 fl.
 Tenze dery cztery = 5 fl.
 Siodło do iazdy przedane Illri Dno Successori = 5 fl.
 Ste y siodło do robotnych koni zostawione pro Inventario.
 Kamien do ostrzenia Zelaz gospodarskich, Siekiere, widły do siana, widły staienne.
 Kołka do przędzenia dwa. Szczotka do czesania lnu dwa. Krackow dwie pary.
 Rykow alias Zerdzi do grozenia w Baumgarcie No 60. Zostawiono pro Inventario.

Facit za sprzęt gospodarski 216 [florenów]

Sprzęt kuchenny. Z innemi Naczyniami drewnianemi ut est in Inventario wszystkie dany do Plebany kiszporskiey inwentarza oprócz Ze trzy grapy albo garce Zelazne do gotowania kupił Pn Neytzlichowski pretio = 3 fl.
 Także rozen większy kupił Illris Adm Rndus Successor a = 1 fl. 15 gr.
 Praedium Sparoviense rediit ad possessionem Generosi Alexandri Wybicki Notarii Castern. Christburgen. tanquam haeredis Inventarium vero est dicto Praedio Secum, dum Suum registrum receperunt Successores vigore Testamenti.
 Summa Summarum totius Substantiae Illris Adm Rndi olim, Testatoris, ex transportatis retropositis lateribus efficit = 17.763 fl. 27 gr.

Summaria Verificatio generalis perceptae et expensae post fata Illris Adm Rndi Neytzlichowski, archipresbyteri Christburgen. Iudicis Surrogati Consistorii Pomesanien. juxta iltimae voluntatis ejusdem.

[k. 1180] Teatatoris Ordinationem dispositae.

Percepta Concorditer ad Inventarium et latera praesentis dispositionis computata.

	fl.	gr.
1mo. In parato	9.371	12
1do. Z długow rozných odebranych	1.032	21
3tio. pro Conseminationibus a moderno Successore	100	
4to. Za Zyto przedane z mesznego alias z tacy	171	6
5to. Za owies przedany z teyze tacy	15	28
6to. Za przedane Xiegi	7	6
7mo. Za przedane obrazy	21	6
8vo. Za przedane Suknie	82	24
9no. Za przedany mosiądz y koprowinę	11	24
10mo. Pro Supellectili lutisternia concertenti	30	
11mo. Za przedane insze rozne mobilia	47	15
12mo. Za zyto pozostale na Spichrzu 23 floren. od Eberta	47	
13tio. Za wina dwie flasze	4	
14to. Za poiazdy y inszy sprzęt gospodarski	81	
15to. Za Sprzęt kuchenny	4	15
Summa Generalis perceptae facit =	11.034	24

Expensa

	fl.	gr.
1mo. Na pogrzeb et Legatariis ut est in principio Conscriptae dispositionis	9.285	6
2do. JmX. Benduhn liquide wyrachował expensy w swoich produkowanych registrach na Zapłacanie według konnotacyi w Inwentarzu długow	257	28
Na zapłatę czeladzi	218	19
Item na Inszą expensę realną	178	22
3tio. Ichmość Xieża Missyonarze odebrali pro Seminario Culmensi	860	
4to. Kosciół łącki odebrał	191	18
5to. Imc. X. Łukaszkievic Soc. Jesu Missionarion per Diaeceses Culemen. Et Pomesan. Odebrał za katechismi drukowane ktore Nieboszczyk Kazał drukować na dyecezyę Pomezanską # 4. facit	32	24
7mo. [sic!] Cancellariae Consistorii Culmen. Za ekstrakt Dekretu approbationis Testamenti	8	
	2	
8vo. Scribenti eundem extractum		
Expensa facit =	11.034	24

[k. 1181] Remanent ad percipiendum apud Admodum Reverendum Parochum Kalvensem ex debito conratco pro Generoso Domino Rudawski	90	
Item apud eundem Admodum Reverendum Parochum pretium pro equis	180	
Item apud eundem pretium za karetę y szory	135	
Item od Niegoz za suknie	30	
Item Za mobilia kupione	15	
Apud Famatum Joannem Dobrych Civem Christtburgensem dęgu	100	
Apud H. Stilau Colonu in Stare pole także dęgu	100	
Item Łızka, nozy dwic pary ieszcze nie przedane taxowane	18	
Także zostaie się materya in Inventario descripta taxowana	61	
Remanens facit =	729	

Notandum quid ex hoc retenti extolvendum est expositum a Perillri et Rmo Dno Primo executore ad complementum debiti Ecclesiae Łęcensis floren, 8 grossos 12. tum quoq octoginta florenos ex liquido debito post mortem testatoris Ecclesiae Lichtenfeldensem, concernente ab eodem Rndmo Dno expensos, de proprio, item ad supplementum mille florenorum Seminario Culmen. Exolvendi sunt floreni centum quadraginta. His pacificatis ex dicto restanti ad rationem centum Hungaricalium Perillustri et ReverendmoDno Officiali a Pie defuncto Legatorum atque ex parato assignatorum remanent floreni quadringenti grossi 18. Remanent quoq. In fundationes a pie defuncto Testatore disposita Juxta bene = [k. 1182] placitum Suae Illustrissimae celsitudinis origendas, approbandas, apud specificatos in Inventario = 6000

Transportatum latus remanentium

Summa restans = 6.729

Adita ergo hic restanti Summa expensa Generali efficianti Summam = 11.034 fl. 24 gr Provenit totus substantiae pie defuncti Illustris Adm Rndi Francisci Neytzlichowski, quae est posita in ultimo latere hujusmodi Testamentariae executionis

Summa Summarum = 17.763 fl. 24 gr

Quam rationem Executionis Nostrae juxta munus executoriale pro amore et clstimatione pie defuncti a noliis [nobis] susceptum conformiter ad mentum Testatoris diligenter, debiti atq. Fideliter peractae manibus Nostris subscribimus.

Fabianus Płaskowski Canonicus Cath. Culm. Archid. Off. Pomes. Testamenti Illustris Francisci Neytzlichowski Decani et praepositi Christburgen. Surrogati Cons. Pom. Judicius Executor. manu propria, Loco+Sigilli.

Joannes Josephus Prątnicki U.J.D. Parochus Starotargen. Et Sinychen. Pie defuncti Illustri Adm Rndi Francisci neytzlichowski Archipresbyteri Praepositi Christburgensis Judiciis Surrogati Consistorii Pomesaniensis Testamentarius Executor manu propria Loco+Sigilli.

Mathias Benduhn Commendarius Christburgensis Illustris Rndmi pie defuncti principalis mei Testamenti Executor manu propria. [koniec k. 1182]

**TESTAMENT DES CHRISTBURGER ARCHIEPRESBYTERS
UND GEMEINDEPFARRERS FRANCISZEK NEITZLICHOWSKI,
POMESANIENS SURROGAT, VOM 12. NOVEMBER 1742**

ZUSAMMENFASSUNG

Pfarrer Franciszek Neitzlichowski (Nentzlichowski, Neytzlichowski, Nenszlichowski), geb. 1680, bekleidete in den Jahren 1729–1742 das Amt des Gemeindepfarrers bei Szt. Katarina in Christburg. Zugleich war er Dekan. Zum Dekanat gehörten: Dzierżoń mit Bażart, Fiszewo, Krasna Łąka mit der Ruine der Kirche in Mikołajki Pomorskie, Królewo, Krzyżanowo, Stary Targ mit Nowy Targ und Zwierzno. Christburg (Dzierżoń) war einer der fünf Dekanate in Pomesanien. Pfarrer Neitzlichowski war auch noch Pomesaniens Surrogat. Dieser bedeutende Pfarrer verstarb im Sommer 1745 im Alter von 65 Jahren.

Dieser Beitrag von Pfarrer Jan Wiśniewski ist eine kritische Bearbeitung des Testaments von Pfarrer Franciszek Neitzlichowski.